

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการติดตามการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 9 ซึ่งสรุปขั้นตอน ผลการวิจัย อภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินงานโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 9 ในเรื่อง
 - (1) การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในด้าน
 - ก. การเตรียมความพร้อม
 - ข. การจัดการเรียนการสอน
 - ค. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
 - (2) การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
 - (3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร 3 กิจกรรม คือ
 - ก. การบริการแนะแนว
 - ข. การส่งเสริมการอ่าน
 - ค. การวิจัยในโรงเรียน
- 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร

5.2 การดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ประกอบด้วยบุคลากรในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 37 คน ผู้ปฏิบัติการสอน 322 คน ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร 40 คน นักเรียน 1,175 คน ผู้ปกครองนักเรียน 1,175 คน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งเป็นผู้ประสานงานโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร 5 คน และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการนิเทศติดตามผลโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรในแต่ละอำเภอ 20 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 2,774 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตาราง R.V.Krejcie และ Morgan (ประยูร, 2534) เป็นแนวทางในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

- (1) ผู้บริหารโรงเรียน ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน
- (2) ผู้ปฏิบัติการสอน เลือกครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษาและไม่เป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 322 คน
- (3) ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร เลือกจากครูที่รับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตรในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างกิจกรรมละ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน
- (4) ศึกษานิเทศก์ เลือกศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดซึ่งเป็นผู้ประสานงานโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรและศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการนิเทศติดตามผลโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ในแต่ละอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน
- (5) นักเรียน สุ่มโดยวิธีสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ดังนี้
 - ขั้นที่ 1 สุ่มโดยวิธีเจาะจง โดยพิจารณาเลือกนักเรียนที่มีวุฒิภาวะพอที่จะแสดงความคิดเห็นได้ตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ได้อย่างชัดเจน และเป็นนักเรียนที่เข้าร่วมในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษามานานกว่าชั้นอื่น จึงพิจารณาเลือกนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากทุกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 14 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนักเรียนใน
ขั้นที่ 1 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 294 คน

(6) ผู้ปกครองนักเรียน ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มโดยวิธีเจาะจง กำหนดเอาผู้ปกครองจำนวนร้อยละ 50 ของนักเรียนที่
เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน

ขั้นที่ 2 สุ่มโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มจากผู้ปกครองนักเรียนจากขั้นที่ 1 ได้กลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน 147 คน

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมี 2 ชนิด คือ

1) แบบสอบถาม มี 4 ชุด คือ

ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอน และศึกษานิเทศก์

ชุดที่ 2 สำหรับครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมบริการแนะแนว

ชุดที่ 3 สำหรับครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ชุดที่ 4 สำหรับครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมการวิจัยในโรงเรียน

2) แบบสัมภาษณ์ มี 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 สำหรับนักเรียน

ชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครองนักเรียน

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1) ข้อมูลที่เป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ร่วมกับครูอาจารย์ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างออกไป
สัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครอง ได้ข้อมูลทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 95.24

2) ข้อมูลที่เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดส่งไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ด้วยตนเอง และรับ
กลับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 410 ฉบับจากที่ส่งไปทั้งหมด 424 ฉบับ คิดเป็น
ร้อยละ 96.70 เป็นแบบสอบถามสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 97.56 ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

- 1) แบบสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครอง นำมาวิเคราะห์โดยการหาความถี่ ค่าร้อยละและจัดอันดับร้อยละเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย
- 2) แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.3.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 36 คน เคยได้รับฟังคำชี้แจงหรืออบรมเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุง ร้อยละ 86.11 ไม่เคย ร้อยละ 13.89 โดยได้รับการจัดจากกรมวิชาการ ร้อยละ 72.22 จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ร้อยละ 25.00 และจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ร้อยละ 2.78
- 2) ผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 301 คน เคยได้รับฟังคำชี้แจงหรือการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุง ร้อยละ 76.41 ไม่เคย ร้อยละ 23.59 ส่วนใหญ่ได้รับการจัดโดยสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ร้อยละ 27.24 จากโรงเรียน ร้อยละ 23.65 จากกรมวิชาการ ร้อยละ 21.51 และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ร้อยละ 21.15 ตามลำดับ
- 3) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 24 คน เคยได้รับฟังคำชี้แจงหรือการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุง ร้อยละ 83.33 ไม่เคย ร้อยละ 16.67 ได้รับจากการจัดโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ร้อยละ 54.17 วิทยาลัยครู ร้อยละ 29.17 และกรมวิชาการ ร้อยละ 16.67
- 4) ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร เป็นครูแนะแนว ร้อยละ 38.46 ครูส่งเสริมการอ่าน ร้อยละ 35.90 ครูรับผิดชอบการวิจัยในโรงเรียน ร้อยละ 25.64 เคยได้รับฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุง ร้อยละ 92.31 ไม่เคย ร้อยละ 7.69 ส่วนใหญ่ได้รับการจัดโดยกรมวิชาการคิดเป็นร้อยละ 75.00 การศึกษาอบรมก่อนการปฏิบัติหน้าที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร ส่วนใหญ่ผ่านอบรมจากกรมวิชาการ ร้อยละ 33.33

เคยผ่านการศึกษจากสถานศึกษา ร้อยละ 10.26 และไม่ผ่านการศึกษาบรม ร้อยละ 48.72

5) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 140 คน เป็นชาย ร้อยละ 60.00 หญิงร้อยละ 40.00 ส่วนใหญ่อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 43.75 และระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 42.86 ประกอบอาชีพ ทำนาทำสวนเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 61.43 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 63.57 เคยได้รับฟัง คำชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุง ร้อยละ 82.14 โดยวิธีเข้ารับฟังการประชุมที่โรงเรียน จัดขึ้น ร้อยละ 31.44 รองลงมาโดยวิธีนักเรียนเล่าให้ฟัง ร้อยละ 24.75

6) นักเรียนจำนวน 274 คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพศชายร้อยละ 48.18 หญิง ร้อยละ 51.82

5.3.2 สภาพการปฏิบัติด้านการนำหลักสูตรไปใช้

1) ด้านการเตรียมการเพื่อการใช้หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอนและศึกษานิเทศก์เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติมากเกือบทุกกิจกรรม ส่วนกิจกรรมที่ปฏิบัติน้อยมี 2 กิจกรรม คือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ชุมชน/ผู้ปกครอง และการจัดเอกสารหลักสูตรอย่างเพียงพอและทันเวลาใช้

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติมากทุกกิจกรรม ผู้บริหารโรงเรียนและศึกษานิเทศก์เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติมากเกือบทุกกิจกรรม ส่วนกิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปฏิบัติน้อย คือ การสอนโดยฝึกให้นักเรียนมีนิสัยการใช้ทักษะกระบวนการ แสดงออกทุกด้าน (กระบวนการ 9 ขั้นตอน) และกิจกรรมที่ศึกษานิเทศก์เห็นว่าปฏิบัติน้อย คือ การจัดให้นักเรียนเลือกวิชาหรือกิจกรรมตามความสนใจในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ และการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เพิ่มเติมเหมาะสมกับผู้เรียนและหลักสูตร

3) ด้านการวัดและประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอนและศึกษานิเทศก์เห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติมากทุกกิจกรรม แต่ที่เห็นว่าปฏิบัติน้อยคือการหาคุณภาพของเครื่องมือวัดผล

5.3.3 สภาพปัญหาของการนำหลักสูตรไปใช้

1) ด้านการเตรียมการเพื่อการใช้หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอนและศึกษานิเทศก์เห็นว่าส่วนใหญ่โรงเรียนมีปัญหาเล็กน้อย กิจกรรมที่มีปัญหามากตามความเห็นของผู้บริหาร คือการจัดเอกสารหลักสูตรอย่างเพียงพอและทันเวลาใช้ ส่วนศึกษานิเทศก์เห็นว่านอกจากจะมีปัญหามากในเรื่องเอกสารหลักสูตรแล้วยังมีปัญหามากในเรื่องการจัดอบรมครูผู้สอนให้สามารถปฏิบัติ

หน้าที่สอนได้ตามจุดหมายของหลักสูตร การเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติการสอนเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาบ่อยๆ เรื่อง ส่วนศึกษานิเทศก์เห็นว่าส่วนใหญ่แล้วโรงเรียนมีปัญหาบ่อยๆ กิจกรรมที่มีปัญหามากคือการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เพิ่มเติมเหมาะสมกับผู้เรียนและหลักสูตร การสอนโดยฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการ 9 ชั้น

3) ด้านการวัดและประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอนและศึกษานิเทศก์เห็นว่าส่วนใหญ่โรงเรียนมีปัญหาบ่อยๆ กิจกรรมที่ทุกกลุ่มเห็นว่ามีความมากคือ การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดผล

5.3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

1) ผู้ปฏิบัติการสอนเห็นด้วยกับข้อกระทงคำถามอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง ผู้บริหารโรงเรียนและศึกษานิเทศก์เห็นด้วยอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเรื่อง การให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล ตัดสินผลและอนุมัติผลการเรียนทุกชั้น ความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการเรียน ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจหลักสูตรฉบับปรับปรุง และการกำหนดให้นักเรียนออกกำลังกายทุกวัน วันละไม่น้อยกว่า 30 นาที ส่วนเรื่องที่เห็นด้วยน้อยคือ โรงเรียนมีความพร้อมในด้านเอกสารหลักสูตรและวัสดุอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอน และการย้ายเข้าย้ายออกจากโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรทำให้เกิดปัญหาด้านการเรียนการสอนและการบริหาร

การใช้หลักสูตรร่วมกันทุกชั้นในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรและใช้ปีละชั้นในโรงเรียนทั่วไป ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอนและศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความปัญหาที่จะเกิดจากความไม่พร้อมของเอกสารหลักสูตรและความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง การเปิดโอกาสให้โรงเรียนจัดกิจกรรมตามความสนใจและความต้องการของนักเรียนในห้องเรียน การใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรปรับปรุงส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหา บางส่วนที่เห็นว่ามีความปัญหานั้นปัญหาจะเกิดจากการขาดความรู้ความสามารถและงบประมาณในการดำเนินการ

2) ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ได้รับทราบเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุงและให้การสนับสนุนโรงเรียนและนักเรียนในปกครองของตน ผู้ปกครองเห็นด้วยที่จะให้นักเรียนได้เรียนตามความสนใจ และพอใจที่จะให้นักเรียนในปกครองเรียนหนังสือตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง

3) นักเรียนเห็นว่า ตัวเองยัง ไม่ได้เลือกเรียนในกลุ่มประสบการณ์พิเศษแต่ครูอาจารย์เป็นผู้เลือกให้เรียนและส่วนใหญ่เลือกภาษาอังกฤษ ถ้าเปิดโอกาสให้เลือกนักเรียนส่วนใหญ่สนใจที่จะเลือกเรียนภาษาอังกฤษและบางส่วนจะเลือกเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ และจะเลือกวิชาอาชีพที่ตนเองสนใจ พฤติกรรมของนักเรียนที่ได้แสดงออก นักเรียนเห็นว่า ได้มีส่วนร่วมมากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน การร่วมกิจกรรมของชุมชนและการช่วยเหลืองานบ้านของผู้ปกครองและนักเรียนเห็นว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้เอาใจใส่ให้คำแนะนำเรื่องการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์และทุกเดือน

5.3.5 สภาพการปฏิบัติด้านการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอนและศึกษานิเทศก์เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติมากในเรื่องการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความต้องการ ความถนัดและความสามารถ และเห็นว่ามีปฏิบัติน้อยในเรื่องการจัดทำเนื้อหาวิชาชั้นใหม่ การนำหลักสูตรระดับท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นไปใช้ การประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น การใช้แหล่งวิทยาการและวิทยาการภายนอก การวางแผนฝึกอบรม วิทยาการและครูในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรระดับท้องถิ่น และการเพิ่มเติมจุดประสงค์การเรียนรู้ในสมุดประจำชั้น (ป.02-2)

5.3.6 สภาพปัญหาการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอนและศึกษานิเทศก์เห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาในเรื่องการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความต้องการ ความถนัดและความสามารถ การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม การปรับหรือเพิ่มรายละเอียดเนื้อหา การเลือกใช้ ปรับปรุงเพิ่มเติม ตัดทอนเนื้อหาสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ การศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรเพื่อกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น การศึกษาสำรวจปัญหาความต้องการของนักเรียนและกำหนดปรัชญา อุดมการณ์ วัตถุประสงค์และนโยบายของโรงเรียน ส่วนกิจกรรมที่เห็นว่ามีปัญหามากคือ การจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์หรือแบบฝึกหัดชิ้นใหม่ การขออนุมัติใช้หลักสูตรที่สักร่างขึ้นใหม่และความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

5.3.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

1) ศึกษาในเทศก์ส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนมีความพร้อมที่จะพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพราะมีบุคลากรเตรียมพร้อมไว้แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่พร้อมเพราะเห็นว่าโรงเรียนยังขาดบุคลากรและบุคลากรที่มียังขาดความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของโรงเรียนในปัจจุบันผู้บริหารและศึกษาในเทศก์ส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่ได้พัฒนา ผู้ปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่ ผู้บริหารและศึกษาในเทศก์บางส่วนเห็นว่าได้พัฒนาแล้วซึ่งมีกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นกลุ่มที่ได้รับการพัฒนามากที่สุด ปัญหาส่วนมากคือ บุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร ขาดบุคลากรท้องถิ่น ไม่มีงบประมาณ และวัสดุอย่างเพียงพอ ผู้ตอบแบบสอบถามจึงมีความต้องการที่จะได้รับการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร วิทยากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และเอกสารคู่มือดำเนินการตามลำดับ โดยต้องการที่จะขอรับการช่วยเหลือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กรมวิชาการและหน่วยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพในท้องถิ่น

การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอนและศึกษาในเทศก์เห็นด้วยเพราะเห็นว่าจะสามารถจัดได้สนองความต้องการของท้องถิ่น นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและนำไปประกอบอาชีพได้ตามเอกัตภาพ หน่วยงานที่เห็นว่าควรจะดำเนินการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามลำดับคือ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด เขตการศึกษา กรมเจ้าสังกัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2) ผู้ปกครองนักเรียนเห็นด้วยมากในเรื่องที่โรงเรียนจะเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับอาชีพของชุมชนหรือท้องถิ่นและการสร้างหลักสูตรระดับท้องถิ่นเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้และทักษะ

5.3.8 สภาพการดำเนินการจัดกิจกรรมบริการแนะแนว

โรงเรียนที่จัดกิจกรรมบริการแนะแนวมียังมีจำนวน 15 โรงเรียน มีกิจกรรมที่ดำเนินการ 18 รายการ กิจกรรมที่โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการคือการเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดทำระเบียบสละสม การบริการให้คำปรึกษาการจัดกิจกรรมโฮมรูมและการจัดกิจกรรมประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนกิจกรรมที่ปฏิบัติน้อยคือ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียน

กิจกรรมที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติมากคือ การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี การจัดกิจกรรมกลุ่ม

สนใจ การให้บริการสนเทศด้วยวิธีการต่าง ๆ กิจกรรมที่มีปัญหาน้อยคือการป้อนจินตทัศน์นักเรียนที่เรียนจบชั้นสูงสุด ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากบุคลากรในการดำเนินงาน ความรู้ความสามารถของครูแนะแนวและเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมตามความเห็นของนักเรียนพบว่า นักเรียนได้รับการแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ ได้รับการบริการสงเคราะห์ในเรื่องรูปแบบ เครื่องเขียนแบบเรียน แนะนำด้านการปฏิบัติตน สุขภาพและความประพฤติ แนะนำด้านอาชีพ และการแนะแนวด้านการศึกษาเล่าเรียน

5.3.9 สภาพการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

โรงเรียนที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีจำนวน 14 โรงเรียน มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ 8 กิจกรรม กิจกรรมที่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดมากคือการจัดห้องสมุดในโรงเรียน การจัดมุมหนังสือในห้องเรียน และการเสนอหนังสือตามลำดับ กิจกรรมที่ปฏิบัติน้อยคือการสร้างยอดนักอ่าน และการเสนอหนังสือ กิจกรรมที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากคือการสร้างยอดนักอ่าน และการเสนอหนังสือ ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหาน้อยคือการจัดห้องสมุดในโรงเรียน สาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่พบว่า ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และเวลาในการดำเนินการของผู้รับผิดชอบ

นักเรียนมีความเห็นว่า ได้ร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยการอ่านหนังสือในห้องสมุดและมุมหนังสือของโรงเรียน การเล่า/ฟังนิทาน และการเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดหรือแข่งขัน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เวลาที่นักเรียนใช้อ่านหนังสือที่โรงเรียนเวลาพักกลางวัน การสนับสนุนจากผู้ปกครอง นักเรียนเห็นว่าผู้ปกครองได้สนับสนุนการอ่านโดยวิธีให้เงินสำหรับซื้อหนังสือ และจัดหาหนังสือมาให้

นักเรียนมีความเห็นว่า ได้ร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยการอ่านหนังสือในห้องสมุดและมุมหนังสือของโรงเรียน การเล่า/ฟังนิทาน และการเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดหรือแข่งขัน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เวลาที่นักเรียนใช้อ่านหนังสือที่โรงเรียนเวลาพักกลางวัน การสนับสนุนจากผู้ปกครอง นักเรียนเห็นว่าผู้ปกครองได้สนับสนุนการอ่านโดยวิธีให้เงินสำหรับซื้อหนังสือ และจัดหาหนังสือมาให้

5.3.10 สภาพการดำเนินกิจกรรมการวิจัยในโรงเรียน

โรงเรียนที่ดำเนินการวิจัยในโรงเรียนมีจำนวน 10 โรงเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการมากที่สุดและมีปัญหาน้อยคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้ใช้และ

การจัดทำรายงานข้อมูลและสารสนเทศ ส่วนกิจกรรมที่ปฏิบัติน้อยและมีปัญหามาก คือการดำเนินการวิจัย การเผยแพร่งานวิจัยและการเพิ่มพูนความรู้ เรื่องกระบวนการวิจัยแก่ครูอาจารย์ในโรงเรียน สาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขาดงบประมาณ ความรู้ความสามารถของผู้ดำเนินการ บุคลากรและเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม

5.3.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอน ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตรและศึกษานิเทศก์เห็นด้วยมากและมากที่สุดกับข้อกระทงคำถาม โดยเฉพาะเรื่องหน่วยงานเจ้าสังกัดควรจัดสรรงบประมาณดำเนินการให้โรงเรียนเพิ่มขึ้น ควรจัดอบรมครูทุกคนในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนแก่โรงเรียน ควรจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้แก่ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร และกรมวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการติดตามการนำหลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุงไปใช้ ในเขตการศึกษา 9 มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

5.4.1 สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร

การที่โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรได้ปฏิบัติมากในด้านการเตรียมการเพื่อการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลนั้น เป็นไปตามที่กรมวิชาการ (2533) ได้เสนอแนะแนวปฏิบัติในโรงเรียนไว้ดังนี้

- 1) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตร
- 2) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยการชี้แจงให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยเฉพาะกระบวนการจัดการเรียนการสอน
- 3) การจัดทำกำหนดการสอนและตารางสอน
- 4) การจัดชั้นเรียน

- 5) การนิเทศ ติดตามผลและการประเมินผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียน
- 6) การส่งเสริมครูด้านวิชาการ เช่น การประชุมชี้แจงครู การจัดห้องสมุดเพื่อให้ครูค้นคว้า การส่งเสริมทักษะกระบวนการ เป็นต้น
- 7) แนวปฏิบัติในห้องเรียน เช่น การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อหลักสูตร การจัดห้องเรียนและจัดวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

แม้ว่าส่วนใหญ่จะมีการปฏิบัติมากก็ตามยังมีด้านที่ปฏิบัติน้อยและมีปัญหามากคือด้านการเตรียมการเพื่อการใช้หลักสูตรโรงเรียนได้ปฏิบัติน้อยในเรื่อง การจัดเอกสารหลักสูตรให้เพียงพอและทันเวลาใช้ และเห็นด้วยน้อยกับข้อกระทงเรื่อง โรงเรียนมีความพร้อมในด้านเอกสารหลักสูตรและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ปัญหาในเรื่องนี้กรมวิชาการได้ดำเนินการเตรียมการเพื่อให้ทันเปิดเรียนแต่มีปัญหาด้านการจัดพิมพ์และการจัดส่งถึง โรงเรียนซึ่งจะต้องส่งผ่านสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจึงล่าช้ากว่าจะถึงโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนปฏิบัติน้อยและมีปัญหามากในเรื่อง การสอนโดยฝึกให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นตอน ด้านการวัดและประเมินผลโรงเรียนปฏิบัติน้อยและมีปัญหามากในเรื่อง การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดผล ปัญหาทั้งสองเรื่องที่โรงเรียนได้ปฏิบัติน้อยเพราะการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นตอน เป็นวิธีการที่ใหม่ในความรู้สึกรู้สึกคิดของครูเพราะเคยใช้วิธีการอื่น ๆ จนเคยชินและเกรงว่าจะไม่สามารถสอนได้ครบทั้ง 9 ขั้นในแต่ละครั้ง ทั้งนี้ก็เพราะว่าครูบางส่วนยังไม่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับแนวการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตรฉบับปรับปรุง ส่วนครูอาจารย์ที่ผ่านการอบรมส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการในระดับโรงเรียนซึ่งผู้ที่นำมาถ่ายทอดก็ยังไม่เข้าใจชัดเจนจึงยังไม่นำไปสู่การปฏิบัติ การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดผลที่ปฏิบัติน้อยและมีปัญหามากนั้น ส่วนหนึ่งเพราะครูมีภาระที่จะปฏิบัติมากโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ครูพอดีกับชั้น จึงไม่มีเวลาที่จะพัฒนาหรือหาคุณภาพของเครื่องมือ ประกอบกับครูขาดความรู้ความสามารถด้านการวัดและประเมินผลอีกทั้งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลโรงเรียนตามหลักสูตรฉบับปรับปรุงได้เริ่มเปิดโอกาสให้โรงเรียนประเมินผล ดัดสันผลและอนุมัติผลควบคู่กับหลักสูตรฉบับปรับปรุงเมื่อปีการศึกษา 2533 โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรจึงยังปฏิบัติน้อยและมีปัญหามาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณ (2534) ที่ได้ศึกษาเรื่องการติดตามการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 9 พบว่าโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรมีปัญหาในเรื่อง การจัดเอกสารหลักสูตรให้มีความเพียงพอและ

ทันเวลาใช้ การสอนโดยเน้นกระบวนการ 9 ขั้น การประเมินผลการใช้หลักสูตรด้วยตนเองของครูผู้สอนและการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา (2532) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากระบี่ พบว่า ด้านการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนประสบปัญหาการขาดงบประมาณสนับสนุน เอกสารหลักสูตรและสื่อไม่เพียงพอต่อความต้องการ ครูขาดความรู้และทักษะในการสร้างเครื่องมือ ไม่มีเวลาในการสร้างเครื่องมือวัดจุดประสงค์และขาดความชำนาญในการวัดผลการปฏิบัติ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกรมวิชาการ (2533) ที่ได้ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุงในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา ในช่วงระหว่างเดือนเมษายน - ธันวาคม 2533 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.72 มีปัญหาในการใช้หลักสูตรบ้างแต่ไม่มากนัก ปัญหาที่พบเป็นเรื่องการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร การวัดและประเมินผล การเตรียมการต่าง ๆ เพื่อใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงและเรื่องเอกสารหลักสูตร ตามลำดับ ซึ่งการที่จะทำให้โรงเรียนบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนได้ผลดีต้องมีความพร้อมในด้านการเตรียมเอกสารหลักสูตรให้เพียงพอและทันเวลาใช้ดังเช่นงานวิจัยของ วีระ (2532) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น เขตการศึกษา 11 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นมีการจัดเอกสารหลักสูตรแผนการสอน คู่มือครูและเอกสารทางวิชาการให้ครูใช้อย่างเพียงพอ

5.4.2 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมาก โดยเฉพาะในเรื่องการให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล จัดสินผลและอนุมัติผลการเรียนทุกชั้นและความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลการเรียน ตามที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดให้โรงเรียนดำเนินการเพราะต้องการให้นักเรียนได้พัฒนาด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัยและด้านกระบวนการ การที่จะตรวจสอบว่าผู้เรียนได้พัฒนาไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่กรมวิชาการ (2533) เห็นว่าผู้ตรวจสอบจำเป็นต้องอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนและศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนมาโดยตลอด รู้จักและเข้าใจนักเรียนในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี สามารถวัดผลและประเมินผลได้ครอบคลุมตามจุดประสงค์ ผู้ทำหน้าที่ได้ดีที่สุดคือครูผู้สอนผู้ตอบแบบสอบถามก็เห็นด้วยในระดับมากเช่นกัน

5.4.3 สภาพการปฏิบัติและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นมีการปฏิบัติน้อยและมีปัญหามากหลายเรื่อง โดยเฉพาะการจัดทำเนื้อหาวิชาหรือรายวิชาขึ้นใหม่ การจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์ หรือแบบฝึกหัดขึ้นใหม่ การขออนุมัติใช้หลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นนั้นเพราะหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรโดยมีเขตการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ เมื่อกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุงและมีจุดเน้นประการหนึ่งคือเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นซึ่งเริ่มตั้งแต่โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด เขตการศึกษาตลอดถึงกรมเจ้าสังกัด ได้พัฒนาหลักสูตร ครูอาจารย์ขาดความรู้และทักษะในการพัฒนาหลักสูตรจึงไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะไม่ได้ผ่านการอบรมเฉพาะเรื่องมาก่อน ถึงแม้ว่าจะมีครูอาจารย์บางส่วนได้รับฟังคำชี้แจงจากกรมวิชาการก็เป็นเพียงแนวทางอย่างสังเขป ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ประกอบกับกรมวิชาการก็ได้จัดทำคู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นขึ้นในปี 2533-2534 แต่ยังไม่ได้เผยแพร่อย่างทั่วถึง ความรู้ความเข้าใจในแนวปฏิบัติและการนำไปใช้จึงมีน้อยและมีปัญหามาก

5.4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอนและศึกษานิเทศก์เห็นว่า โรงเรียนยังไม่พร้อมที่จะพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพราะว่าขาดบุคลากรและบุคลากรที่มีอยู่ขาดความรู้ความสามารถและทักษะในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นจึงต้องการเพิ่มพูนความรู้ เรื่องการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะว่ากรมวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้จัดประชุมชี้แจงหรืออบรมเฉพาะเรื่อง ผู้ที่ได้รับฟังคำชี้แจงยังไม่ชัดเจนในแนวปฏิบัติ

การเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนในกลุ่มประสบการณ์พิเศษนั้น โรงเรียนยังไม่สามารถเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกแต่มีครูอาจารย์เป็นผู้เลือกให้โดยพิจารณาที่ความพร้อมของโรงเรียนเป็นหลัก ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยที่ให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรเพราะเห็นว่าจะสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ โดยเห็นว่าควรให้โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัดเป็นผู้พัฒนาตามลำดับ ผลการวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุตสาหกรรม (2531) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ครูส่วนใหญ่มีบทบาทน้อยในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตร

ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น เพราะว่าครูและศึกษานิเทศก์มีภารกิจอย่างอื่นมากเกินไปไม่มีเวลาจะปรับหลักสูตรอย่างจริงจัง ปัญหาที่พบคือครูส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรที่ดีพอ เอกสารหลักสูตรไม่มีเพียงพอต่อความต้องการของครู ชาดแหล่งบริการทางวิชาการที่รวบรวมเอกสารประกอบหลักสูตร และสอดคล้องกับ นิชัย (2531) ที่ได้ศึกษาการจัดสอนงานเลือกกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในพื้นที่การพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่าการจัดสอนงานเลือกเกี่ยวกับด้านการเตรียมการ โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดแนวทางดำเนินงานโดยมุ่งเน้นความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน เกณฑ์ในการจัดสอนงานเลือกส่วนใหญ่พิจารณาจากความพร้อมของโรงเรียนเป็นสำคัญ ปัญหาที่พบคือการขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านวิชาอาชีพที่มีในท้องถิ่น ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและที่ตั้งของ โรงเรียนห่างจากที่ฝึก

5.4.5 การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมบริการแนะแนว

โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมบริการแนะแนวไม่ครบทุกโรงเรียน โรงเรียนที่ได้จัดสามารถดำเนินการได้มากบางกิจกรรมคือ การเยี่ยมนักเรียน การจัดทำระเบียบสะสมและการให้บริการให้คำปรึกษา ดำเนินการน้อยในเรื่องการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียน กิจกรรมที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากคือ การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี การจัดกิจกรรมกลุ่มสนใจ การให้บริการสนเทศด้วยวิธีการต่าง ๆ สาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขาดบุคลากรที่ดำเนินการ และบุคลากรที่มีขาดความรู้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวและเวลาในการจัดกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกียรติศักดิ์ (2531) ที่ได้ศึกษาการจัดโครงการพัฒนาแนะแนวอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดการศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า มีปัญหาคือขาดตำราเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพสำหรับเพิ่มพูนความรู้ และขาดวัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ในการแนะแนว ประกอบกับปัจจุบันครูที่ได้รับการอบรมจากกรมวิชาการเพื่อจัดกิจกรรมแนะแนวได้ย้ายโรงเรียน จึงขาดผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถ ผู้รับผิดชอบในปัจจุบันเป็นผู้ที่ผู้บริหารมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อจากผู้ที่ย้าย จึงขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมของนักเรียนนั้น นักเรียนได้รับบริการแนะแนวมากตามลำดับคือการแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ การรับบริการส่งเคราะห์ การแนะแนวด้านการปฏิบัติตน สุขภาพและความ

ประพจน์การแนะแนวอาชีพและการแนะแนวทางการศึกษาเล่าเรียน ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกโรงเรียนจึงมุ่งที่จะให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนมากขึ้น การแนะแนวการศึกษาต่อจึงปฏิบัติมากกว่าบริการอื่น การวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับการวิจัยของธีระพร (2533) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแนะแนวของครูประจำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของตนเอง พบว่าครูประจำชั้นได้ให้บริการแนะแนวแก่นักเรียนทั้งทางด้านการแนะแนวทางการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวส่วนตัวและสังคม

5.4.6 การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรที่มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีจำนวน 14 โรงเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนได้ปฏิบัติทุกโรงเรียนคือ การจัดห้องสมุดในโรงเรียน ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากและมีปัญหาน้อยคือ การจัดมุมหนังสือในห้องเรียนและการประกวดกิจกรรมหรือการแข่งขันกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ส่วนที่ปฏิบัติน้อยและมีปัญหามากคือ การเลือกวัสดุการอ่านและการสร้างยอดนักอ่าน ปัญหาที่เกิดขึ้นจากขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมากโดยใช้เวลานักกลางวันสำหรับการอ่านหนังสือ นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองโดยการจัดหาหนังสือมาให้และให้เงินซื้อหนังสือ การที่โรงเรียนจัดห้องสมุดทุกโรงเรียน จัดมุมหนังสือในห้องเรียนและจัดกิจกรรมประกวดหรือแข่งขันเพื่อส่งเสริมการอ่านได้มากเพราะว่าก่อนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรทุกโรงเรียนได้มีการจัดบริการด้านนี้แก่นักเรียนอยู่แล้วเมื่อได้เข้าร่วมโครงการแล้วจึงได้จัดกิจกรรมมากขึ้น ส่วนกิจกรรมสร้างยอดนักอ่านที่โรงเรียนได้ปฏิบัติน้อยเพราะการประชุมชี้แจงเฉพาะเรื่องยังไม่ชัดเจน ประกอบกับการดำเนินการต้องอาศัยระยะเวลาดลอดปีการศึกษา ต้องอาศัยจำนวนหนังสือในห้องสมุดมากและหลายประเภทแต่โรงเรียนไม่มีหนังสือเพียงพอ ที่มีอยู่ส่วนใหญ่ก็เป็นหนังสือเรียนและหนังสือที่ล้าสมัย

5.4.7 การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมวิจัยในโรงเรียน

มีโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรเลือกจัดกิจกรรมการวิจัยในโรงเรียนจำนวน 10 โรงเรียน การกิจของงานวิจัยในโรงเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 เรื่องใหญ่ ๆ คือการจัด

ระบบข้อมูลและสารสนเทศ และการวิจัยในโรงเรียนซึ่งเป็นการวิจัยระดับห้องเรียน โรงเรียนปฏิบัติมากและมีปัญหาน้อยในเรื่องการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ ปฏิบัติน้อยและมีปัญหามากในเรื่องกระบวนการวิจัยซึ่งเริ่มตั้งแต่การเพิ่มพูนความรู้กระบวนการวิจัยแก่ครู การวิจัยอย่างต่อเนื่อง การเผยแพร่และการนำผลการวิจัยไปใช้ ปัญหาที่พบมีสาเหตุมาจากการขาดงบประมาณ ความรู้ความสามารถของครูผู้รับผิดชอบ การที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการวิจัยในโรงเรียนส่วนใหญ่แล้วไม่ได้เลือกจัดกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจและความพร้อมของโรงเรียนแต่เกิดขึ้นจากการเลือกของกรรมการระดับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้พิจารณาเลือก ผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียนขาดพื้นฐานในการวิจัย ครูที่ผ่านการอบรมบางโรงเรียนก็ย้ายไปปฏิบัติหน้าที่โรงเรียนอื่นจึงขาดความต่อเนื่องของการปฏิบัติ

5.4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอน ผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร และศึกษานิเทศก์เห็นด้วยมากที่สุดในเรื่อง หน่วยงานเจ้าสังกัดควรจัดสรรงบประมาณดำเนินการให้โรงเรียนเพิ่มขึ้น ควรจัดอบรมให้ครูทุกคนในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนแก่โรงเรียน ควรจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้แก่ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร กรมวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง การที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้หน่วยงานเพิ่มงบประมาณและจัดสรรจัดวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนแก่โรงเรียน เพราะการจัดกิจกรรมของโรงเรียนทั้งกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การบริการแนะแนวและการวิจัยในโรงเรียนโรงเรียนได้ใช้งบประมาณปกติที่ได้รับเช่นเดียวกับโรงเรียนทั่วไป เมื่อโรงเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตรจึงรับภาระในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น การที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้อบรมเพิ่มพูนความรู้แก่ครูที่โรงเรียนและเพิ่มพูนความรู้แก่ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร เพราะว่าครูไม่สามารถให้การสนับสนุนหรือร่วมมือได้อย่างเต็มที่เนื่องจากครูขาดความรู้เรื่องบทบาทหน้าที่เมื่อผู้ที่ผ่านการอบรมย้ายไปปฏิบัติงานต่างโรงเรียนก็คัดเลือกบุคคลอื่นปฏิบัติหน้าที่แทนได้ ส่วนการที่จะให้กรมวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องนั้น เพราะขาดความมั่นใจ ต้องการคำแนะนำอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกรมวิชาการได้มอบให้ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้ประสานงานและเข้ารับฟังการประชุมชี้แจงถึงบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ภารกิจที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือการให้

หลักสูตรฉบับปรับปรุงและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร แต่ศึกษานิเทศก์สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดโรงเรียนและรับผิดชอบการนิเทศติดตามผลไม่เคยได้เข้ารับ ฟังการประชุมชี้แจงหรืออบรม ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไม่สามารถให้ คำแนะนำหรือติดตามผลได้อย่างใกล้ชิดเพราะที่ตั้งของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดห่างไกลกับ โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรจึงทำให้โรงเรียนต้องการที่จะได้รับการนิเทศติดตามผลอย่าง ต่อเนื่อง

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการติดตามการนำหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ไปใช้ ในเขตการศึกษา 9 ที่พบว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติน้อยและมีปัญหามากในหลายเรื่องนั้น มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.5.1 ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนและจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนในกลุ่มประสบการณ์ พิเศษ และสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตรให้ครอบคลุมทุกกิจกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ โดยตรงต่อนักเรียน ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยวิธีการดังนี้

1) ควรจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรอื่น ๆ ให้โรงเรียนตามสภาพที่ต้องการและความ ขาดแคลน เพื่อให้โรงเรียนดำเนินการด้านการนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร ได้ตามจุดประสงค์และเป้าหมายซึ่งจะเป็นต้นแบบ ให้กับโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

2) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรร่วมมือกับกรมวิชาการหรือวิทยาลัยครู จัดอบรมเพิ่มพูน ความรู้ให้กับครูในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรทุกคนโดยใช้วิทยากรแกนนำที่มีความรู้ ความสามารถเพื่อให้ครูเข้าใจและเกิดทักษะในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ฉบับปรับปรุง การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร

3) กรมวิชาการควรเชิญศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในอำเภอที่โรงเรียน ร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรสังกัดเข้าร่วมรับฟังการอบรมหรือประชุมชี้แจงร่วมกับศึกษานิเทศก์สำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัด บุคลากรในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรทุกครั้งที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องปฏิบัติ เพราะศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรมากกว่าบุคคลอื่นจะทำให้การนิเทศติดตามผลได้อย่างต่อเนื่อง

4) ก่อนใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป ซึ่งจะประกาศใช้ปีละขั้นนั้น กรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรเตรียมการเรื่องเอกสารหลักสูตรให้เพียงพอและทันเวลาใช้ และจัดการอบรมครูผู้สอนให้เข้าใจและมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนตามจุดหมายของหลักสูตรศึกษาระดับปรับปรุง

5.5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร

ในฐานะที่โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรได้รับมอบหมายให้นำหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ไปใช้ทุกชั้นพร้อมกันตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 และได้รับมอบหมายให้จัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2531 เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามจุดประสงค์และเป้าหมายควรดำเนินการดังนี้

1) โรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงหรืออบรมเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุง การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตรเพื่อให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนทุกคนได้เข้ารับฟังและเข้าใจตรงกัน โดยร่วมกับโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรที่อยู่ในสังกัดดำเนินการประสานงานเชิงวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถจากกรมวิชาการ เขตการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือหน่วยงานอื่นมาให้การอบรม

2) ควรจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นซึ่งจะนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นต่อไป

3) ควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้เพิ่มพูนความรู้โดยวิธีการศึกษาจากเอกสารที่ได้รับจากกรมวิชาการหรือกรมเจ้าสังกัด เข้ารับการศึกษาอบรมหรือการประชุมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร

5.5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการติดตามการนำหลักสูตรประถมศึกษาไปใช้ ของโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ในแต่ละเขตการศึกษา
- 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักสูตรประถมศึกษาไปใช้ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรและโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย ที่จะนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงต่อไป
- 3) ควรศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน
- 4) ควรศึกษาผลการนำหลักสูตรประถมศึกษาไปใช้เพื่อตรวจสอบว่าสามารถดำเนินการตามแนวดำเนินการตามหลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่